Opetus- ja kulttuuriministeriö 5.11.2020
Pasi Rentola

Eduskunta

Valtionvarainvaliokunta
Sivistys- ja tiedejaosto

Asiantuntijalausunto; jaoston kokous 6.11.2020

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 seitsemänneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys vuoden 2020 seitsemänneksi lisätalousarvioksi sisältää opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle merkittäviä määrärahalisäyksiä. Lisäyksiä esitetään erityisesti rahapelitoiminnan tuoton alentumisen kompensoimiseen sekä koronaepidemiasta aiheutuneiden kielteisten vaikutusten lieventämiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan esitettävä määräraha on 97 milj. euroa. Lisäksi rahapelitoiminnan tuoton laskua kompensoidaan yhteensä 175,7 miljoonalla eurolla. Kompensaatiosta 34,2 miljoonaa euroa kohdistuu tieteeseen, 75,2 miljoonaa euroa taiteen edistämiseen, 48,8 miljoonaa euroa urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen sekä 17,6 miljoonaa euroa nuorisotyön edistämiseen.

Osana vapaan sivistystyön järjestöjen rahoitusta maa- ja kotitalousnaisten keskus ry:lle, Marttaliitto ry:lle ja Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle ja näiden piiri- tai jäsenjärjestöille, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle ja Sami Duodji ry:lle ehdotetaan yhteensä 1,75 milj. euroa koronavirustilanteesta johtuvien tulonmenetysten korvaamiseen. Suomalais-venäläisen koulun väliaikaista tilajärjestelyvuokrasopimusta koskevan vuoden 2017 valtuuden ylittymisestä aiheutuviin kustannuksiin ehdotetaan 1,2 milj. euroa.

Ylioppilastutkintolautakunnalle ehdotetaan 140 000 euroa koronavirustilanteen vuoksi tarvittaviin toimenpiteisiin syksyn 2020 ylioppilaskirjoitusten toteutuksen turvaamiseksi. Lukiokoulutuksen järjestäjille ehdotetaan 986 000 euroa kevään 2020 ylioppilastutkintokerran aikataulun tiivistämisen takia syksyn ylioppilastutkinnon kokeiden uusimismäärän kasvusta johtuvien lisäkustannusten korvaamiseen.

Yliopistojen pääomasijoitusten maksamiseen lisätään määrärahaa 33 000 000 euroa. Suomen itsenäisyyden juhlarahaston lahjoitukseen perustuen valtio pääomittaa yliopistoja tutkimuksen vaikuttavuuden perusteella 33 milj. eurolla vuonna 2020 ja valtion vastinrahaan oikeuttavan varainhankinnan perusteella 67 milj. eurolla vuonna 2022.

Koronavirustilanteesta johtuvien vaikutusten vähentämiseksi Taiteen edistämiskeskukselle ehdotetaan 7 milj. euroa jaettavaksi apurahoina taiteen ja kulttuurin toimialan henkilöille. Hallituksen esitykseen nähden momentin päätösosan perusteluja ehdotetaan muutettavaksi siten, että avustuksia voidaan osoittaa koronasta aiheutuviin haittoihin henkilöiden lisäksi myös toiminimille. Uusi muotoilu mahdollistaisi sen, että avustuksen saajien joukkoon ei syntyisi väliinputoajaryhmiä. Muutoksen jälkeen korona-avustuksia jaettaisiin Taiteen edistämiskeskuksesta henkilöille ja toiminimille ja opetus-ja kulttuuriministeriöstä ja Suomen Elokuvasäätiöstä yhteisöille.

Lisäksi taiteen ja kulttuurin alan esitysten, tapahtumien, näyttelyiden, kiertueiden ja muiden vastaavien toimien peruuntumisesta tai toteutumisesta rajoitusten alaisena aiheutuvien tulonmenetysten korvaamiseen ja toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen ehdotetaan 23 milj. euroa.

Lisäksi ehdotetaan, että vuoden 2018 toisessa lisätalousarviossa Ilmailumuseolle myönnetyn 1,5 milj. euron määrärahan käyttöaikaa jatkettaisiin. Hanke ei ole edennyt suunnitellulla tavalla. Nyt hanke on käynnistynyt uudelleen Vantaan kaupungin vetämänä.

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenoihin lisätään 68 000 euroa koronavirustilanteesta aiheutuvista tulonmenetysten kattamiseen sekä 59 000 euroa Valtti-työasemien ja Pilvi-viestin käyttöönoton kustannuksiin.

Taiteilija-apurahan määrää tarkistetaan 1.8.2020 lukien siten, että se on 1 960,48 euroa/kk. Kokonaisvaikutus vuositasolla on 61 000 euroa.

Opintolainahyvitys- ja takausvastuumenojen kasvuun ehdotetaan yhteensä 22,6 milj. euroa sekä korkea-asteen opintorahamenojen kasvuun 5,2 milj. euroa. Lisämäärärahatarve opintolainahyvityksiin johtuu siitä, että määräajassa yliopistossa korkeakoulututkinnon suorittaneita on arvioitua enemmän ja keskimääräiset hyvitykset ovat oletettua suurempia. Takausvastuumenojen kasvun taustalla on opintovelallisten pienituloisuus ja työttömyys, jotka saattavat johtua ainakin osin covid-19-epidemiasta. Covid-19-epidemian vuoksi kesätyömahdollisuuksia oli vähemmän, jonka seurauksena korkea-asteen opiskelijat käyttivät kesän aikana opintotukea aiempaa enemmän.

Lisäksi toimialan virastojen toimintamenoihin tehdään valtion virka- ja työehtosopimuksesta aiheutuvat palkkojen tarkistukset vuodelle 2020.

Lisäksi toimialan virastojen toimintamenoihin tehdään valtion virka- ja työehtosopimuksesta aiheutuvat palkkojen tarkistukset vuodelle 2020.